

AFET VE ACİL DURUM PSİKOLOJİSİ

Afet Psikolojisi Tarihi

Yrd.Doç.Dr. Özgür GÜLDÜ

Kaynak: Karancı, N. ve İkizer, G. (2017). Afet Psikolojisi:Tarihçe, Temel İlkeler ve Uygulamalar. Türkiye Klinikleri Journal of Psychology- Special Topics, 2(3), 163-171.

Afet psikolojisi tarihi

- Afetler hakkındaki tarihi ya da edebi eserlere kıyasla, afetlerin psikososyal etkileri ile ilgili bilimsel çalışmaların tarihçesi göreceli olarak daha yakın zamana dayanmaktadır.
- Afetlerin sosyal özelliklerini anlamaya yönelik bilimsel çalışmalar, ancak 20. yüzyılda ortaya çıkmış ve alandaki ilk temel yayınlar sosyologlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Afet psikolojisi tarihi

- Sonuç olarak, afetlerin sosyal yönlerine yönelik bilimsel merak yoğunlaştıkça, afetler sosyal bilimler alanındaki araştırmacıların odaklandığı konulardan biri haline gelmiştir.
- Özellikle savaşlar sonrasında bazı askerlerin uzun süreli psikiyatrik sorunlar yaşamaya başladığı ve hatta öncesinde psikolojik ve psikiyatrik sorunu olmayanların da klinik açıdan anlamlı sorunlar yaşadığı görülmeye başlanmıştır.

Türkiye’de Afet psikolojisi tarihi

- Ülkemizde afetlerin, özellikle depremlerin psikolojik etkileri ile ilgili ilk çalışmalar 1992 Erzincan depremi sonrası başlatılmıştır.
- 1995 yılında Dinar, Afyonkarahisar’da yaşanan deprem sonrası ise özellikle çocuk ve ergenlerde ruh sağlığı üzerine çeşitli yayınlar mevcuttur.
- Ülkemizde afet psikolojisinin önemi 1999’da Marmara bölgesinde ve ardından Düzce’de yaşanan depremler sonrası daha belirgin olarak ortaya çıkmıştır. Bu depremlerin ardından çok sayıda bilimsel çalışma yürütülmüştür.

Türkiye’de Afet psikolojisi tarihi

- 2006 yılında altı sivil toplum kuruluşu bir araya gelerek (Türk Kızılay Derneği, Türk Psikologlar Derneği, Psikiyatri Derneği gibi) yaptıkları bir protokol çerçevesinde “Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği” (APHB) oluşturmuşlardır.

Türkiye’de Afet psikolojisi tarihi

- 2012 yılında Türk Psikologlar Derneği bünyesinde «Travma, Afet ve Kriz Komisyonu» oluşturulmuştur. Bu komisyon ve TPD’nin tüm şubelerinde kurulan «Afet, Travma ve Kriz çalışma grupları», birlikte ülkemizde meydana gelen pek çok afette (örn., sel, deprem, maden kazaları, terör saldırıları) aktif olarak yer almakta ve bu alanda gönüllü meslektaşların temel eğitimlerini sürdürmektedir.

Türkiye’de Afet psikolojisi tarihi

- Ülkemizde afetler ile insan etkileri ile ilgili olarak yürütülmüş çeşitli uluslararası ve ulusal araştırma projeleri bulunmaktadır.
- Örneğin, 2009-2012 yılları arasında TÜBİTAK tarafından desteklenen “Afetlere yönelik psikososyal hizmetler alanında kapasite geliştirme amaçlı Türkiye Pakistan işbirliği” projesi tamamlanmıştır.

Türkiye'de Afet psikolojisi tarihi

- Türkiye'de meydana gelen çok sayıda afet, özellikle, sel, maden kazaları ve terör olayları sonrası psikososyal desteğin uygulandığı ve bu desteğin «Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)» tarafından planlara dahil edildiği görülmektedir.
- Bu açıdan değerlendirildiğinde ülkemizde afetlerde psikososyal ihtiyaçlara yönelik uygulamaların yapılması gereği konusunda büyük bir farkındalığın oluştuğu söylenebilir.